

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Potestas ferendi leges Civiles.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

legitimam potestatem pro bono communi edita, dividi potest primò in *generalem*, & *particularem*. Illa est, quæ fertur à Summo Principe, puta Summo Pontif. Imperatore, vel Rege. Particularis, quæ fertur ab inferiori & subalterno Prælato vel Principe.

2. Dividitur secundò in *præceptivam*, & *pœnalem*. Præceptiva est, quæ aliquid absolutè præcipitur, vel prohibetur absque adjunctione alicujus pœnæ in transgressores statuta; ut est v. g. præceptum Ecclesiasticum diebus festivis audiendi Sacrum.

Pœnalis est, quæ transgressori pœna vel multa injungitur, quæ pœna si sit capitalis, specialiter *Sanctio* nominatur: l. 41. ff. de pœnis. Hæc rursus subdividitur in purè pœnalem & mixtam. Purè pœnalis est, per quam sub conditione alicujus actus positi directè pœna vel multa injungitur, ut si lex dicat: Qui frumentum è provinciâ elexerit, solvat 20. solidos. Mixta est, quæ simul actum prohibet, & pœnam taxat, eaque rursus subdividitur in copulativè & disjunctivè mixtam. Disjunctivè, cum sub disjunctioe aut actus prohibetur, aut pœna imponitur, e. g. aut frumentum non evehito, aut 20. solidos pendito. Copulativè, cum actui prohibito sine disjunctioe pœna jungitur, ut frumentum provinciâ non evehito sub pœna 20. solidorum.

3. Rursus dividitur lex in *favorabilem* & *odiosam*. Favorabilis est, quæ principaliter fertur in alienius favorem, licet in alterius odium redundet: odiosa est, quæ principaliter fertur in alicujus odium, vel pœnam, quamvis etiam cedat in alterius favorem, de quibus est regula Juris 15. in 6. quòd leges favorabiles amplam, odiosæ strictam patiuntur interpretationem.

4. Porò cum genus humanum non solum indigeat directione in ordine ad bonum honestum contentum intra limites rationis naturalis, vel ad externam & temporalem felicitatem; sed etiam ad bonum honestum ordinis supernaturalis, ad spiritualem animæ salutem, æternamque felicitatem comparandam, ideo lex, eique correspondens potestas legislativa dividitur præcipuè in *Ecclesiasticam*, & *Politicam*, seu Civilem; quarum ista temporalem, illa spiritualem & æternam subditorum felicitatem primariò intendit. Utraque suas habet subdivisiones, de quibus Canonice Tit. 2. de Constitut.

§. II.

Potestas ferendi leges Civiles.

Quæres primò: An civilis potestas legislativa ex natura rei existat in aliquo homine, vel familia singulari.

Respond. negativè. Nam naturæ indulto omnino homo liber nascitur: ipseque Adamus, tamen quoad propagationem esset caput naturale omnium hominum, non tamen majorem, quàm œconomicam potestatem habuit in suos descendentes, neque enim fuit ipsi dictum, ut præfesset hominibus, sed *piscibus maris, & volatilibus cæli, ac bestis terre*. Cumque eadem sint in cunctis hominibus naturæ principia, non esset major ratio, cur ejusmodi potestas uni potius, quàm alteri competere,

Est tamen hæc potestas data integris civitatibus ab auctore naturæ, per modum proprietatis moralis politicam communicatam consequentis. Cum enim naturalis instinctus hominibus dictaret, ne pecorù ritu solitarii & vagi, sed in communem societatem adunati conviverent, idque sine legum adminiculo obtineri, ac retineri non possit; consequens erat, ut hominibus inter se aggregatis potestas fieret certis legibus communitatem stabilendi, & felicitatem communem tuendi; siquidem DEUS & natura in necessariis nunquam deficiunt.

Quam potestatem quia populus in unum aut plures à se transferre potuit, & ita foedente experientiæ ac necessitate modò liberalius, modò limitatiùs actu transiit, hinc legislativa potestas modò in uno, modò in pluribus juxta statum Monarchici & Aristocratici diversitatem relictæ, non immediatè, sed mediante populi consensu DEO concessa. Nec refert, quòd aliquando Monarchicum regimen à tyrannicæ invasionis [ut in Nemro] vel armorum violentiæ initium sumpsit; nam & regimen tyrannicè ceptum tractu temporis, unanimi subditorum consensu, in justam Monarchiam mutari, & jure belli integri populi sub jugum mitti poterunt.

Quæres secundò. Quanta sit Imperatoris potestas ferendi leges?

Respond. Quemadmodum Principibus ac Rebus publicis supremam Jurisdictionem habentibus competit potestas tantum in regnis & provinciis sibi subiectis ferendi leges, extra quas neminem ligant; [nam extra territorium jus dicenti non pareatur impune, l. ult. ff. de jurisd.] sic potest Imperatorem leges ferre pro toto imperio, non verò pro toto orbe, & provinciis imperio non subiectis: neque enim amplius est, qui velit ire in sententiam Bartoli, dominium totius orbis Imperatori adulatoriè asserentis. Siquando igitur Imperatoris leges etiam extra imperium observantur, uti de regno Lusitanie testatur Casp. p. 22. §. 1. obligatio non ex illarum, sed propriarum regni constitutionum virtute nascitur.

Quæres tertio. An Summus Pontifex habeat potestatem leges civiles ferendi? Certum est Summum Pontificem habere potestatem ferendi leges civiles in statu Ecclesiastico, seu terris Romanæ Ecclesiæ ex Principum donatione subiectis: in has quippe ditiones temporalis Principis auctoritate fungitur. De aliis verò terris & provinciis

Respondeo. Summus Pontifex non habet potestatem leges Civiles extra statum Ecclesiasticum ferendi. Ita Suar. Bellam. & communis DD. Ratio est, quòd jurisdictio, quam Sum. Pont. à Christo accepit, est potestas clavium regni cælestis, quæ per se & directè tantum extenditur ad bonum spirituale fidelium: adeoque directè se non extendit ad bonum temporale & politicum, nec proinde extra suum territorium de illa potest. disponere, ut ipsa Summorum Pontificum confessione ostendit Clariss. Lombardus in Sac. cerdot. Reg. l. 1. §. 5.

Nec obstat, quòd Sum. Pont. quandoque potest legem contrariam derogat legibus Imperatoris, quare

quatenus animarum salutem adversantibus: ita quippe in c. vigilante & c. fin. de præscr. abrogavit legem civilem permittentem præscriptionem cum mala fide. in c. cum haberet, de eo, qui duxit in matrimonium, præcipit, illegitimis liberis alimenta præberi, quæ per leges civiles denegantur; imò sapius de integris regnis disponit; ita Zacharias Pont. Childericus III. Regi exauctorato ad ipsorum Francorum preces Pininum substituit. Leo III. in Carolum M. jus Occidentalis Imperii transtulit. Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi Fridericum II. Imperio deiecit. [Vide plurima exempla in citato Regali Sacerdot.]

Respondeo. Hæc omnia à Summo Pontifici fieri non ex vi potestatis directæ, sed indirectæ in jura & bona temporalia: nam imperia, regna & reges, quatenus ad finem salutis æternæ subordinantur, etiam Ecclesiasticæ potestati, quæ aliter fidelium salutem non posset prospicere, subjunguntur.

11. Quæres quartò. An etiam in femina seu Regina hæredæ regni legislativa potestas locum habeat?

Respondeo affirmativè. Cùm enim suprema potestati & Regiæ jurisdictioni annexa sit legislativa potestas, si femina Regiæ successione & gubernationis, pariter & legislativæ potestatis erit capax. Nec obstat, quòd Apostolus 1. Tim. 2. Mulierem docere non permittit. Et in 1. femina ff. de R. l. dicitur: *Feminas ab omnibus officiis civilibus vel publicis remotas esse, & ideo nec Judices esse posse, nec magistratus gerere.* Nam Apostolus loquitur de publica & concionatoria doctrina fidei in Ecclesia, lex verò loquitur de feminis sortis inferioris, non de præcellentibus, & in summo regimine constitutis. V. Suar. l. 3. c. 9.

§ III.

Potestas ferendi leges Ecclesiasticas.

12. Quæres primò. An potestas legislativa in Ecclesia sit juris Divini?

Respondeo primò. Potestas legislativa pro tota Ecclesia est in Summo Pontifice immediate collata à Christo. Ita DD. Catholici. Ratio est: Christi in terris Vicarius habet supremam jurisdictionem & potestatem gubernativam, ad eoque & legislativam in Ecclesiam, & quidem jure Divino, seu immediate à Christo: sed Sum. Pont. legitime in Cathedra Romana succedens Petro est Christi in terris Vicarius: ergo jure Divino habet potestatem legislativam in totam Ecclesiam. Major fundatur in duplici loco Evangelii, uno quo Christus potestatem gubernativam Petro promissit, Matth. 16. *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam. Et tibi dabo claves regni cælorum.* In altero, quo tradidit: Jo. 21. *Pasce oves meas,* quo verbo pascenti supremum Ecclesiæ regimen & cura pastoralis designatur, quemadmodum 2. Reg. 5. indicatur: *Tu pasces populum meum Israël, & eris Princeps super eum.* Minor pariter ostenditur: Per hæc verba suprema potestas in Ecclesiam eo sine Petro fuit tradita, ut Ecclesia in ipso tanquam petra solidata contra persecutiones invicta pe-

rennaret: atqui hoc non obtineretur, nisi unà cum Ecclesia etiam officium supremi hierarchatus perennaret. Unde Adrianus Papa in Epistola ad Imp. quæ refertur in 7. synod. act. 2. *Ab ipso, inquit, Redemptore mundi B. Petro Apostolo principatus ac potestas data est, & per eundem Apostolum Catholica & Apostolica Ecclesia Romana usque hætenus tenet principatum, & potestatis auctoritatem.* Et in c. novit. de judiciis dicitur: *Potestas nostra non ex homine, sed ex DEO est.* Neque refert quòd electio ad Papatum fiat ab hominibus: quia cùm legitima successio non fiat jure sanguinis, aut modo hæreditario, sed vi electivæ designationis: idcirco electores designant quidem personam, quæ Petro succedat, non tamen tribuunt jurisdictionem, quam ipsimet nunquam habuerunt; sed posita hæc designatione tanquam necessariâ conditione, potestas jurisdictionis supremæ immediate confertur à Christo.

Respond. secundò. Potestas ferendi leges universales pro tota Ecclesia eodem jure competit Concilio œcumenico, quia illud repræsentat totum corpus Ecclesiæ, habetque influxum auctoritatis à præsentia Romani Pontificis, tanquam Capitis, cujus munus est Generalia Concilia convocare, præsidere, approbare, confirmare. Unde si Concilium sit acephalum, & Papali auctoritate destitutum, nullâ potitur potestate legislativâ, quippe carens jurisdictione requisitâ.

Sed quid si Concilium congregetur Sede vacante, vel tempore schismatis?

Respondeo: Possit quidem leges universales condere, in quantum exigit temporum necessitas; quæ tamen non aliter sunt habituræ efficaciam, nisi cùm à sequenti Romano Pontifice fuerint approbatæ, vel ab Episcopis congregatis pro singulis suis diocæsis acceptatæ, in iisque promulgatæ. Ratio est: quòd tale Concilium jurisdictionem pro tota Ecclesia nec habet à Summo Pontifice ut supponitur, neque à jure Divino, de quo nec scripto, nec traditione constat. Plus ergo potestatis non habet quàm quæ cuilibet corpori mystico jure naturæ competit, ut in defectu capitis per Principes congregatos possit se gubernare, suoque bono prospicere, quousque legitimum caput obtinuerit. Ita Suar. l. 4. c. 6.

Respondeo tertio. Episcopi obtinent potestatem legislativam pro suis diocæsis, non quidem immediate, sed mediatè à Christo acceptam. Et primæ quidem partis ratio est: quia in quantum habent potestatem condendi leges, in quantum sunt Pastores & Rectores Ecclesiæ: sed sunt Rectores Ecclesiæ, non quidem universales sed quilibet suæ particularis Diocæsanæ, juxta illud D. Pauli Act. 20. *Vos Spiritus S. posuit regere Ecclesiam DEI;* ergo quilibet respectu suæ Ecclesiæ diocæsanæ habet auctoritatem leges ferendi. Ita habetur c. 2. de major. & obed. c. 2. de constitution.

Secundæ partis, quam contra Vasquez tuetur Suarez cum communi, Ratio est: quia jurisdictionis Episcopalis, cujus pars est legislativa, per Summum Pontificem sæpe limitatur, ampliat, aufertur, non habentibus ordinem Episcopalem confertur, ab Episcopis non consecratis & solum confirmatis exercetur, quod evidens signum est, potestatem jurisdictionis à Summo Pontif. in Episcopos immediate